

Til
Offentlig utvalg for kommunesektoren
(Kommunekommisjonen)

Dato: 17.11.2025
Arkiv: 25

Skriftlig innspill til kommunekommisjonen

Norge står foran store omstillingsbehov i helse- og velferdssektoren, med mangel på arbeidskraft, høyt sykefravær og økt press på tjenestene. Det er et tydelig behov for å dreie tjenester og tiltak fra ressurskrevende pleie- og omsorgstjenester til tiltak som fremmer aktivitet, deltakelse og mestring. Dette forutsetter tjenester som bidrar til å styrke funksjon og selvstendighet, og som sikrer at kompetanse anvendes der den har størst effekt.

Ergoterapi handler om å sikre menneskers mulighet til å mestre hverdagsliv, arbeid og samfunnsdeltakelse. Rehabilitering, helsefremmende og forebyggende tiltak reduserer behovet for pleie og omsorgstjenester. Dette er bakgrunnen for at ergoterapi ble lovpålagt kompetanse i kommunen, som et virkemiddel for å støtte den nødvendige omstillingen.

En av de mest kostnadseffektive og personellbesparende måtene kommunene kan møte framtidens behov på, er å redusere behovet for pleie- og omsorgstjenester og redusere sykefraværet. Ergoterapi er dokumentert å bidra til nettopp dette: økt funksjon, bedre mestring, redusert tjenestebehov og økt arbeidsdeltagelse. Dette gjør ergoterapi til en viktig investering for kommunene, og det må gjøres på rett måte.

Om bruk av ergoterapikompetansen i kommunen

Fra 1. januar 2020, ble ergoterapi et lovfestet kompetansekrav i kommunene. Dette betyr at alle innbyggere skal ha tilgang til ergoterapi uavhengig av bosted. Formålet med lovpålegget var å bidra til at folk kan klare seg selv lenger og delta i samfunnet, til tross for nedsatt funksjonsevne etter sykdom eller skade. Uten ergoterapeuter ville kommunene manglet avgjørende mestrings- og tilretteleggingskompetanse og nøkkelkompetanse innen forebygging og rehabilitering. Riksrevisjonen viser i sin gjennomgang at rehabiliteringstilbudet i Norge er preget av mangelfull styring, store geografiske variasjoner og fravær av lovpålagt kompetanse. Riksrevisjonen understreker at lovpålagt kompetanse er et sentralt virkemiddel for å sikre et minimumsnivå av tjenester, fremme faglig kvalitet og bidra til at pasienter får et likeverdig rehabiliteringstilbud uavhengig av bosted. Måling

av lovpålagt kompetanse var derfor også et viktig element for at riksrevisjonen kunne gjennomføre en revisjon av rehabiliteringstjenestene¹.

Til tross for at ergoterapeuter er lovpålagt i kommunehelsetjenesten, sto 41 kommuner uten ergoterapeut ved utgangen av 2024 (Statistisk sentralbyrå, 2025). Flere av disse har imidlertid noe tilgang på ergoterapikompetanse fra ergoterapeut ansatt i en annen kommune. Konsekvensen av liten eller manglende ergoterapikompetanse er økt tjeneste- og personellbehov.

Norsk Ergoterapeutforbund anerkjenner at kommunene opplever rekrutteringsutfordringer, og vil understreke at dette må løses med en økning i utdanningskapasiteten. Antall studieplasser innen ergoterapi er redusert med 35 plasser de siste årene. Dette vil gi dårligere tilgang på nyutdannede, fra og med 2027. Det er et stort behov for å utdanne flere ergoterapeuter for å sikre kompetanse som trengs i omstillingene til bærekraftige tjenester, hvor innbyggerne gis hjelp til å klare seg selv. Vi anslår at det må opprettes 80 nye studieplasser ved ergoterapeututdanningene for å møte fremtidens behov².

En studie viser at de fleste nye ergoterapistillingene etableres i mellomstore kommuner som allerede har ergoterapeuter fra før³. Dette kan tyde på at kompetansen verdsettes og skaleres opp, der den allerede er tatt i bruk. Fordi ergoterapeuter er en mindre kjent profesjon, er det lovpålagte kompetansekravet et viktig virkemiddel for at kommunene skal erfare nytten og viktigheten av kompetansen. For at ergoterapi skal fungere som et sterkere virkemiddel i kommunenes tjenesteutvikling, til mer innsats som demper behovet for langvarige pleie- og omsorgstjenester, må dimensjoneringen av ergoterapi ses på. Det trengs en større andel ergoterapeuter for å kunne gjennomføre omstillingen som trengs i helse- og omsorgstjenesten⁴.

Ventetid for ergoterapitjenester er ofte høy i mange av landets kommuner. Dette tyder på en underdimensjonering som får negative konsekvenser for innbyggernes helse og livskvalitet. I noen kommuner må innbyggere vente i over 1 år for å få vurdering av ergoterapeut, hvor de i mellomtiden eksempelvis ikke kommer seg ut av egen bolig, eller får behov for hjemmesykepleie. Når kommunene ikke har nok ergoterapiressurser til å unngå ventelister, betyr det at man ikke tar potensialet som ligger i å utløse innbyggernes ressurser på alvor. Flere ergoterapeuter vil bidra til å løse utfordringene kommunene har med å møte den økende etterspørselen etter langvarige pleie- og omsorgstjenester.

Hvorfor ergoterapi er en uunnværlig kompetanse i kommunen

For at flest mulig skal kunne mestre hverdagslivet og bo lengst mulig i eget hjem, med et minimum av tjenester, er det avgjørende at kommunene har tilgang på ergoterapikompetanse. Det er ikke gitt at alle innbyggere kan ta ansvar for egen alderdom - noen må settes i stand til å klare det. Agenda Kaupang sin rapport [«Et godt bad forlenger livet \(i egen bolig\)»](#) påpeker den samfunnsøkonomiske nytten ved å bruke

¹ Riksrevisjonens undersøkelse av rehabilitering i helse- og omsorgstjenestene. Dokument 3:12 (2023–2024)

² Arbeidsmarked for helsepersonell fram mot 2040

³ Maass et al., 2021

⁴ Arntzen, C., et al (2024).

ergoterapeuters tilretteleggingskompetanse. Det er også en klar indikasjon på at ergoterapikompetansen er viktig i arbeid med forebyggende hjemmebesøk, og at det er potensiale i å i større grad systematisere arbeidet for å oppnå god og ønsket effekt. Boligrådgivning er en tjeneste noen kommuner tilbyr for å hjelpe personer som ønsker råd for å tilpasse boligen og boligsituasjonen til sine funksjonelle behov. Hensikten er å kunne gi gode råd for å sikre at flere kan bo godt og hjemme lenger. Slik sett er dette et viktig element for å bidra til nødvendig omstilling i kommunen. En uavhengig rapport beskriver at ergoterapikompetanse er avgjørende kompetanse for å kunne tilby god boligrådgivning⁵.

Hverdagsrehabilitering, som i Norge ble initiert av Norsk Ergoterapeutforbund, er etablert som en svært viktig tjeneste i norske kommuner. Norsk følgeforskning tyder på at hverdagsrehabilitering fremmer utførelse og tilfredshet i daglige aktiviteter, fysisk funksjon, helserelatert livskvalitet og er en kostnadseffektiv helsetjeneste. I tillegg viser en fersk systematisk litteraturgjennomgang at hverdagsrehabilitering gir bedret fungering i daglige aktiviteter, bidrar til redusert bruk av tjenester, gir reduserte kostnader, bidrar til økt deltakelse og gir kulturendring i tjenestene⁶. Hverdagsrehabilitering tar utgangspunkt i ergoterapeuters grunnleggende fokus på meningsfulle aktiviteter og viktigheten av mestring. Alle kommuner bør sikre tilgang på ergoterapikompetanse og innføring av hverdagsrehabilitering fordi dette vil bidra til en viktig dreining i tjenestene, til mer fokus på innsats som resulterer i selvstendige innbyggere. Dette vil være i tråd med riksrevisjonens rapport som peker på stor variasjon i rehabiliteringstilbudet og manglende styring av rehabiliteringstjenester.

Ergoterapeutene mener at allmennlegetjenesten må organiseres slik at den støtter opp om tverrfaglig samarbeid, og god oppgaveglidning som også utnytter ergoterapikompetansen for riktig ressursbruk. Dette krever ledelse som evner å utnytte kompetansen til ulike profesjoner for å få til god ressursutnyttelse og bærekraft. Velferdsteknologi kan benyttes som tiltak for økt trygghet i hjemmet, men det forutsetter at tiltaket tar utgangspunkt i den enkelte persons behov og forutsetninger. Det er avgjørende at ergoterapeuters kompetanse på å kartlegge og vurdere samspillet mellom person, aktivitet og omgivelser brukes i arbeidet med velferdsteknologi, på både individ- og systemnivå. Dette sikrer at man i større grad kan lykkes med å matche den velferdsteknologiske løsningen opp mot behovet. En løsning fungerer ikke for alle. I gevinstrealiseringsrapporten fra Velferdsteknologiprogrammet, beskrives ergoterapeuter som nøkkelpersonell i innføring av velferdsteknologi⁷.

Det er i tillegg andre områder ergoterapeuter kan vise seg å ha stor nytteverdi som er relevant for kommunene. Ergoterapeuter kan tidlig avdekke symptomer på kognitiv svikt og vurdere i hvilken grad dette påvirker evnen til å utføre aktiviteter i dagliglivet. Ergoterapeuter kan i tillegg utføre effektiv kognitiv strategitrening i hverdagsaktivitet⁸,

⁵ [NIBR-rapport 2021:1 Boligrådgivning i kommunene](#)

⁶ [Hvordan går det med hverdagsrehabilitering – egentlig?](#)

⁷ [Gevinstrealiseringsrapport](#)

⁸ [Lindstad et al., 2023](#); og [Stigen med flere 2025](#)

iverksette kostnadseffektive tiltak for mestring og selvstendighet i hjemmet⁹, og gjøre valide og reliable førerkortvurderinger¹⁰.

Sykefraværet er en stadig voksende utfordring i Norge. For at personer med muskel- og skjelettsykdommer og psykiske lidelser skal komme tilbake til arbeid, må intervensjoner rettes mot arbeidsplassens omgivelser og oppgaver, ikke bare mot symptombedring. Uten arbeidsplassintervensjoner vil man ikke lykkes med å redusere sykefraværet¹¹.

Ergoterapeuter er eksperter på biopsykososial utredning av sykmeldte og tilbyr intervensjoner relatert til aktivitetsmønster, aktivitetsutførelse og omgivelser. Bruk av ergoterapeuter i sykemeldingspraksis har vist seg å redusere sykefraværsprosenten og bruk av legeerklæringer og behov for konsultasjoner. Å inkludere ergoterapeuter ved fastlegekontorer og i sykemeldingspraksis vil derfor være avgjørende for å lykkes med større arbeidsnærvær. Dette var bakgrunnen for avgjørelsen om at ergoterapeuter kan skrive sykemelding (fit-note) i Storbritannia¹².

Kommunekommisjonen må sikre ergoterapikompetanse i kommunen.

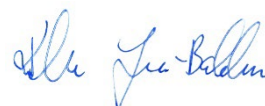
Kommunene står i en situasjon der personellmangel, økonomisk press og økende behov gjør tradisjonell drift umulig. Ergoterapi er ikke bare en lovpålagt kompetanse, men et helt nødvendig virkemiddel for at kommunene skal kunne bruke sine ressurser smartere, redusere behovet for hjemmetjenester og institusjonsopphold. For å sikre bærekraftige kommuner, må det satses på det som øker personers funksjonsnivå, gjennom økt aktivitet, deltakelse og mestring.

Ergoterapikompetanse er avgjørende for å lykkes med forebygging, tidlig innsats, habilitering, rehabilitering og effektiv oppgaveløsning – og bør derfor ses som en viktig løsning i kommisjonens arbeid med framtidens kommunale tjenester.

Med vennlig hilsen

Tove Holst Skyer
Forbundsleder

KRISTIN JESS-BAKKEN
Fagsjef

⁹ [Haugen 2008](#)

¹⁰ [Patomella et al., 2010](#)

¹¹ [Cullen et al., 2018](#)

¹² [Using occupational therapist in vocational clinics in primary care: a feasibility study, How OTs can support GP- teams](#)